

автореф. на соискание науч. степени канд. юрид. наук. : спец. : 12.00.08 "Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право" / В. Н. Вересов - О., 1999. - 38 с.

14. Брич Л. П. Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні / Л. П. Брич, В. О. Навроцький. - К. : Атика, 2000. - 287 с.

15. Закон України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 09.07.2003 року N 1058-IV в редакції від 01.10.2011 року [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2003. - NN 49-51. - ст.376. - Режим доступу до документа : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=8&nreg=1058-15>

16. Кошевський В. С. Вік з якого може наставати кримінальна відповідальність за ухилення від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування / В.С. Кошевський // Правовий захист людини та громадянина в Україні : зб. наук. праць всеукр. наук.-теорет. конф. (24 листопада 2011.). - К. : НАВС, 2011. - 232 с. - С. 60-62.

17. Гутник А. Е. Предупреждение налоговой милицией уклонений от уплаты налогов / А. Е. Гутник. - К. : Атика, 2001. - 174 с.

18. Постанова Пленуму Верховного Суду України №15 від 08.10.2004 року "Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів" [Електронний ресурс]. - Режим доступу до документу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/7DD7A8FCB7EAB89EC2256F3C00346799?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=7DD7A8FCB7EAB89EC2256F3C00346799&Count=500&>

УДК 343(477)(075.8)

О.П. Шем'яков

М.В. Андрейцев

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ
ПОРЯДКУ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З
МЕТАЛОБРУХТОМ

У статті розглядаються проблемні питання щодо особливостей та видів юридичної відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, а також висвітлюються деякі недоліки чинного законодавства, що встановлює відповідальність за вказанні порушення. З'ясовуються питання відмежування видів відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, зокрема адміністративної та кримінальної. Проаналізовано кваліфікуючі ознаки злочинного порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, запропоновано зміни та доповнення до діючого законодавства, що встановлює відповідальність за вказане порушення.

Ключові слова: *металобрухт, операції з металобрухтом, порядок здійснення, порушення, відповідальність, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність, кваліфікуючі ознаки.*

В статті розглядаються проблемні питання щодо особливостей і видів юридичної відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, а також вказуються деякі недоліки діючого законодавства, що встановлює відповідальність за вказані порушення. Розглядається питання обмеження видів відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, в частині, адміністративної і кримінальної. Проаналізовані кваліфікуючі ознаки кримінального порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, пропонуються зміни і доповнення до діючого законодавства, що встановлює відповідальність за вказане порушення.

Ключевые слова: *металлолом, операции с металлоломом, порядок осуществления, нарушение, ответственность, административная ответственность, уголовная ответственность, квалифицирующие признаки.*

This article considers the problem questions of legal responsibility's characteristics and types as well as the violation of scrap metal's operations. The article also discusses some of the shortcomings of the existing legislation, stipulating responsibility for these violations. It considers the question of differentiation responsibility's types for violation of this kind. In particular, administrative and criminal. The qualified analyzing of criminal violation of procedure of these operations is done in detail in the article. Proposed changes and amendments to the current legislation, determining the responsibility for violation of this kind.

Key words: *scrap metal, operations with a scrap metal, order of realization, violation, responsibility, administrative responsibility, criminal responsibility, qualifying signs.*

Важливою сферою економічного життя будь-якої держави є господарська діяльність, що має здійснюватись певними суб'єктами, які мають спеціальний дозвіл на здійснення такої діяльності. Важливою складовою регулювання вказаної діяльності є наявність дійового інституту відповідальності за порушення встановленого порядку здійснення певних видів операцій. До таких операцій слід віднести й операції з металобрухтом, порушення порядку здійснення яких тягне за собою встановлену законом юридичну відповідальність.

Актуальність обраної теми пояснюється, по-перше, недостатньою теоретичною урегульованістю питань відповідальності за по-

рушення порядку здійснення операцій з металобрухтом на сьогодні. Окрім цього, проаналізувавши офіційні статистичні дані МВС України про стан та структуру злочинності, робимо висновок про збільшення за останні кілька років вчинення злочинного порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом у багатьох регіонах країни. Для прикладу, в Донецькій області в 2009 р. було зареєстровано 262 подібних злочинів, в 2010 р. – 351 злочин, а в першому кварталі 2011 р. – 121 злочин; в Луганській області в 2009 р. зареєстровано – 238 злочинів, в 2010 р. – 242, в першому кварталі 2011 р. – 123; в АР Крим в 2009 р. було зареєстровано 5 подібних злочинів, в 2010 р. – 54, в першому кварталі 2011 р. – 40 злочинів [1]. Таке положення викликає потребу в проведенні комплексних досліджень та вдосконаленні законодавства, регулюючого відповідальність за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом.

Метою статті є дослідження на основі чинного законодавства та наукової літератури суті відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, та внесення пропозицій щодо вдосконалення норм, які встановлюють таку відповідальність.

Дослідженням кримінально-правових проблем злочинів у сфері господарської діяльності, та зокрема питаннями відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом, займалися такі вітчизняні вчені-правознавці, як О.І. Саско, Д.О. Гармаш, В.І. Антипов, М.І. Бажанов, Л.П. Брич, М.Б. Бучко, В.М. Вересов, М.В. Руденко, І.М. Даньшин, О.Г. Кальман, Я.М. Кураш, В.Р. Мойсик, М.І. Панов, О.І. Перепелиця, В.М. Попович, В.В. Сташис, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, І.В. Хохлова та інші.

Для більш чіткого з'ясування суті відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом необхідно звернутися до деяких законодавчих актів, що регулюють порядок здійснення таких операцій. Основним актом в цій сфері можна визначити Закон України "Про металобрухт" від 05.05.1999 р. [2]. Вказаний Закон у ст. 4 регулює порядок здійснення операцій з металобрухтом, встановлюючи, що операції з металобрухтом здійснюються лише спеціалізованими підприємствами, а також їх приймальними пунктами, після отримання ліцензії. Згідно зі ст. 9 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 01.06.2000 р. передбачено перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, а саме згідно п.26 цієї статті ліцензуванню підлягають – заготівля, переробка, металургійна переробка металобрухту кольорових і чорних металів [3].

Законом України "Про металобрухт", у ст. 16, встановлено три види відповідальності за порушення законодавства, регулюючого порядок здійснення операцій з металобрухтом: адміністративну, цивільно-правову та кримінальну. Необхідно зазначити, що існують певні проблеми при практичному застосуванні та відмежуванні видів відповідальності при виявленні ознак порушення законодавства про металобрухт. Це пояснюється тим, що диспозиції статей Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) [4] та Кримінального кодексу України (далі - КК) [5], що встановлюють відповідальність за вказані порушення майже ідентичні за своїм змістом.

Диспозиція ст. 164-10 КУпАП встановлює адміністративну відповідальність за порушення законодавства, що регулює здійснення операцій з металобрухтом, не уточнюючи, які саме види порушень підпадатимуть під сферу дії даної статті.

Стаття 213 КК встановлює кримінальну відповідальність за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом. Вказаний злочин з об'єктивної сторони проявляється у трьох формах: 1) здійснення операцій з брухтом кольорових і чорних металів без державної реєстрації або без спеціального дозволу (ліцензії), одержання якого передбачено законодавством; 2) надання приміщень та споруд для розташування незаконних пунктів прийому, схову та збуту металобрухту; 3) організація незаконних пунктів прийому, схову та збуту металобрухту [6, с.156].

За загальним правилом, яке встановлено ч. 2 ст. 9 КУпАП, адміністративна відповідальність настає, якщо порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності. Таким чином, адміністративна відповідальність має наставати, якщо у діях суб'єкта відсутні вищеперераховані ознаки об'єктивної сторони ст. 213 КК. Однак на практиці зазначене правило часто ігнорується.

Проаналізуємо кваліфікуючі ознаки злочину, передбаченого ст. 213 КК України. Частина 2 вказаної статті в якості кваліфікуючої передбачає лише одну ознаку - вчинення дій, перелічених в ч. 1 ст. 213 особою, раніше судимою за даний злочин, тобто мова йде про спеціальний рецидив. В науковій літературі неодноразово висловлювалася думка про необхідність розширення змісту ст. 213 КК та про доповнення її кваліфікуючими ознаками. Так, Д.О. Гармаш, на основі аналізу судової практики, пропонує в якості кваліфікуючих такі ознаки, як: тривалість злочинної діяльності, залучення до вчинення

аналізованого злочину малолітніх або неповнолітніх осіб, учинення злочину групою осіб за попередньою змовою або організованою групою; учинення злочину з використанням службового становища; учинення порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом у великих та особливо великих розмірах [7, с. 14]. Варто зазначити, що характер та різноманітність форм зовнішнього прояву даного злочину, робить ймовірним вчинення його групою осіб (наприклад, одна особа може надавати приміщення для здійснення незаконних операцій з металобрухтом, інша буде організовувати, керувати, фінансувати таку діяльність, інша безпосередньо здійснювати операції з металобрухтом). Разом із тим, відповідальність за ст. 213 КК має наставати тільки за умови умисного вчинення діянь, вказаних в диспозиції, тобто особа повинна усвідомлювати злочинність своїх дій. Це стосується, в першу чергу, такої форми вчинення злочину, як надання приміщень та споруд для розташування незаконних пунктів прийому, схову та збуту металобрухту. Надаючи приміщення, особа повинна чітко усвідомлювати, що в ньому буде розташовано незаконний пункт прийому, схову або збуту металобрухту. Якщо ж особу введено в оману стосовно дійсних намірів використання наданого нею приміщення та вона не мала можливості знати про здійснювані в даному приміщенні операції, кримінальна відповідальність такої особи за ст. 213 КК має виключатися.

Разом із цим постає питання про необхідність посилення кримінальної відповідальності для осіб, порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом яких тривало довгий період та (або) було вчинено у великих (особливо великих) розмірах. Незаконні пункти прийому, схову та збуту металобрухту можуть "успішно" діяти на протязі не одного року та отримувати за цей час величезні доходи від своєї незаконної діяльності, приносячи тим самим набагато більшу шкоду охоронюваним суспільним відносинам по здійсненню операцій з металобрухтом та економічним інтересам держави, чим, наприклад, нещодавно організований та оперативно виявлений незаконний пункт прийому, схову та збуту металобрухту, операції з металобрухтом якого не досягли великих розмірів. У обох випадках мова йде про один і той же злочин, однак суспільна небезпечність від довгостроково існуючого незаконного пункту прийому, схову та збуту металобрухту набагато вища від такого ж нещодавно створеного пункту, що не здійснював незаконні операції з металобрухтом у великих розмірах. Звідси витікає, що й міра відповідальності суб'єктів

злочину в обох випадках має значно відрізнятися одна від одної. Слід додати, що поняття "тривалий період діяльності", "великі та особливо великі розміри" порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом не повинні мати оціночний характер та мають бути зафіксовані шляхом доповнення статті 213 КК спеціальною приміткою.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, пропонуємо внести наступні зміни та доповнення до існуючої редакції ст. 213 КК:

По-перше, частину другу викласти в такій редакції:

"2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, якщо вони вчинені особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або вчинені за попередньою змовою групою осіб, або якщо така діяльність здійснювалась тривалий період, або вчинена у великому розмірі, - караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк".

По-друге, доповнити частиною третьою та приміткою такого змісту:

"3. Дії, передбачені частинами першою та другою цієї статті, якщо вони вчинені організованою групою, або вчинені у особливо великих розмірах, - караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

Примітка. 1. Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом визнається вчинюваним тривалий період, якщо така діяльність фактично здійснювалась впродовж більше ніж один рік з моменту створення незаконного пункту прийому, схову та збуту металобрухту до повного та остаточного припинення такої діяльності.

2. Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом у великому розмірі має місце, коли сума отриманого доходу у п'ятсот та більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян, в особливо великому розмірі - коли сума отриманого доходу у тисячу та більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян".

Використана література:

1. Стан та структура злочинності в Україні (2011 рік -1 квартал) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. - Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/519179>. - Заголовок з екрану.

2. "Про металобрухт": Закон України від 05 травня 1999 р. № 619-XIV // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 25. - Ст. 212.

3. "Про ліцензування певних видів господарської діяльності": Закон України від 01 червня 2000 р. № 1775-ІІІ. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

6. Уголовное право Украины: Особенная часть: Учебник / Отв. редактор доктор юрид. наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины Е.П. Стрельцов. – Х.: Одиссей, 2009. – 544 с.

7. Гармаш Д.О. Кримінальна відповідальність за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук / Гармаш Д.О. – Х., 2008. – 22 с.

УДК 657.6: 004.67: 004.738

О.І. Зуєва
С.І. Меженська

ЕЛЕКТРОННА ПЕРЕВІРКА ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто питання щодо застосування електронної форми звітування платників податків в Україні та визначені основні етапи електронної перевірки.

Ключові слова: *податкова звітність, податок на додану вартість, етапи перевірки, камеральна перевірка.*

В статье рассмотрен вопрос относительно применения электронной формы отчетности плательщиков налогов в Украине и определены основные этапы электронной проверки.

Ключевые слова: *налоговая отчетность, налог на добавленную стоимость, этапы проверки, камеральная проверка.*

In the article the aspect of application of electronic form of accounting of taxes payers in Ukraine is considered and the basic stages of electronic verification are defined.

Key words: *tax accounting, value-added tax, stages of verification, cameral verification.*

Актуальність дослідження. Запровадження у Податковому кодексі України норми щодо обов'язкового подання податкової звітності в електронній формі великими та середніми платниками податків – важливий крок як у системі адміністрування податків, так і в автоматизації процесів, пов'язане із веденням податкового обліку та звіту-